

ПЕРЕДПЛАТА на „РУСЛАНА”

вносить: в Австрії:
 на цілий рік . . . . . 24 К
 за пів року . . . . . 12 К
 на чверть року . . . . . 6 К
 на місяць . . . . . 2 К

За границею:

на цілий рік: зі щоденною ви-
 силкою 7 доларів або 14 рублів;
 з висилкою двічі в тижні 6 до-
 ларів або 12 рублів; з висилкою
 що суботи 5 доларів або 10 руб.
 Ноодиноке число по 10 сотинків.

Телефон Редакції ч. 1484.

Кonto почт. щадниці ч. 98.704.

Про купелеві місця і літовиска в наших
сторонах.

(Надіслана стаття).

Польський „Krajowy związek zdrowisk i uzdrowisk“ видав перед кількома тижнями книжку п. з. „Przewodnik po zdrowiskach i miejscowościach klimatycznych Galicyi“. Книжка велика (300 сторін), видана гарно, має більш 200 образків з різних околиць. Цікава она для всякого, хто вибирає ся на літо, лічити ся, або відпочити; цікава з окрема для кожного галицького Русина, котрого займає питання, як наша земля різними способами стає не нашою.

Купелеві місця і літовиска в Галичині загалом не мають доброї слави; найкрасше в них те, що дас сама природа: мінеральні жерела, купелі, ліси і т. п., хоч і та наша добродійка-природа саме в літі буває дуже незичлива для людей і робить їм майже що дня обливаний понеділок; найгірше в них те, що люди дають, звичайно за дорогі гроши. Ані вигоди, ані порядного харчу, ані розривов у слоту, — за те дістаємо безконечну нудьгу, яка може і найбільшого любителя природи нагнати з поворотом хоч би до запорошеного камінного Львова.

Однак і природа не все і не всюди не купелева для людей, та виріжнює щедро ті кривди, які робить, і самі люди чим разбільші починають дбати про свої країни купелеві і кліматичні місця. Поляки в Галичині — люди, як знаємо, досить тяжкі до „інтересів“ однак треба їм признати, що там, де попри заробок можна ще прислужити ся „ojczyźnie“ они без пардону всю землю, від Жегестова аж по Окопи св. Трійці, всі села попри головні шляхи зеленіні Стрий-Лавочне, Самбір-Сянки, Станіславів-Ясіне, взагалі цілій Бескид і Чорногору і Підкарпаття та південне Поділі, де вже і або можуть бути всяки купелеві і кліматичні осідки — признають за свої польські землі і йдуть туди наїздом зі школами, каплицями, товариствами, прогульками, санаториями, літовисками і т. д. і т. д.

Який наслідок того наїзду, бачимо найкрасше на шляху Станіславів-Ясіне (Кереппемезе). Що за значення має виховання виховання виховання? Не має, можна сказати, ніякого. Жив собі, як звичайно, здалека від приїжджих гостей, байдуже на своє добро і своїх наслідників, нехоче до зарібків, вдоволене, коли має що дні свою кулешу і бринду. Нічим користним не назначують Гуцули того, що они господарі на своїй землі. Тут — уже не в сусідстві їх, але таки між ними, — кипить польська робота; всяка санаторія, яка повстане, стає осередком польської патріотичної дбалості і загонистості; околиця, ще не давно чисто руска, дістає новий явно польський характер (попри жидівський), — а Гуцул на те все не відзвиває ся, він байдужний, бо національно не съвідомий, темний із новими житівими обставинами ще не освоєний. А заким він о-своїть ся і навчить ся давати собі раду серед нових людей, уже его земля усуне ся є-зів під ніг, уже він бідний, прибитий най-мат-варібник (В такім н. пр. однім Жабю є більш тисяч місцевих жидів).

РУСЛАН

християнсько-сусільний дневник.

„Вирвеш ми очі і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска“. — З Русланових псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дні крім неділь і руских сьвят о 5 год. по полуничі. — Редакція, адміністрація і експедиція „Руслана“ при ул. Хмельовського ч. 15, II поверх. Експедиція місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертається лише з попередньо засторогу.

Рекламації лише неопечатані в вільні від порта. — Оповістки звичайні приймаються по ціні 20 с. від стрічки, а в „Надісланім“ 40 с. Подяки і приватні донесення по 30 с. від стрічки

Богато то більше то менше славних купелевих і кліматичних місць лежить таки на нашій землі: Криниця, Шавница, Іваніч, Риманів, Трускавець, Жегестів, Буркут, Любінь, Немирів, Пустомити, Скло, Косів, Яремче, Миколаїв, Татарів, Ворохта, Сколе, Гребенів, Тухля, Зелемянка, Підлюте і т. д. — всіх і не вичислиши — і який матеріяльний хосен мають наші люди з того богатства природи на своїй землі? Звичайно ніякого, або найменше зі всіх. Пішли і йдуть сії богатства в чужі руки, так як і пішли бориславські підземні скарби. Східні Карпати особливо богаті в такі місцевини, що надають ся на літовиска. Де до них легкий доїзд, там уже тепер камінista земля дорожча, як чернозем на Поділі; але що б можна неоднонове літовиско заложити і затримати у своїх руских руках та навчити притім місцеве населене, як могло би заробити, без визиску, у привізких гостій. У згаданім Przewodnik-u названо богато гірських сіл у наших Карпатах і на Поділі, гарних і здорових, куди можна би стягнути наплив гостій, але настоювати на се треба би з нашого боку тілько під усівем, щоб заробок лишався в руках нашого населення.

Сподівається ся, що хтось за нас подбає про се, очевидно год. Без підпрімчності з нашого позалазить нам чужина в найдальші наші закутки і лишить своє пятиріччя, якого не спекаємо ся на віки. Літовиска звичайно виплачують ся. Люди з'їжджають ся не на заробок, тільки на відпочинок. Приїздять тільки такі, що мають за що з хати рушити ся на місяць або два. Они з кождим сотиком не рахують ся так, як дома, і пристають на менші вигоди, як домашні. Однак помилко будь думка, що приїжжий гість є на те, щоб за що небудь его без милосердя визискати. Він стерпить се раз, стерпить другий раз, а на третій раз поїде над море у далекі чужі сторони, де за ті самі гроши буде мати далі ко красні вигоди. Тут не вільно перетягти струни, так як се діє ся у нас.

Се повинні розуміти наші люди і так, як Поляки, загортують у свої руки купелеві і кліматичні стації, так і ми повинні чинити. З двох причин: для зарібку і для утримання характеру прадідів землі.

В справі виховання дівчат.

Поступ а мода.

На сю тему і у нас дещо пишуть, бодай при обговорюванню так нині розповсюдженого, скажім, модного тепер жіночого питання. І я відважив ся докинути кілька гадок до гурту в так важній і живо доторкаючій життя-буття кожного живучого народа, справі.

Одною з засад при вихованні є, що має бути поступове, се є, іти з поступом і вимогами часу. Жите іде вперед, людство в цивілізаційній розвитку поступає, мостить нові шляхи, тож відповідно до сих змін сусільного устрою і уложення сусільних відносин треба управильнювати виховане.

Поступового виховання не можемо ніяк мішати з modo, бо коли поступове виховання некаже нам узглядити дійсні потреби, викликані духом часу і правдивого поступу, так знов мода каже нам наслідувати чуже, нераз неконче відповідне для наших відносин і по-

треб. Мода в уборах, поведінку, устрою дому відманилися і у нас, та тягне нас сліпо без відклику за собою і своїми примхами, так що і опертись її годі, та піддаємося її мов безтакім невільникам великої деспотичній цариці. І на полі виховання у різних народів і в різних часах володіла ся пані „moda“, ба її на полі виховання не можна улягати, а опирати на нехитних засадах при узглядіванию дійсних потреб, викликаних правдивим поступом.

Потягнути границю між поступом а пануючоюmodo буває доволі трудно, от хотій би і в вихованю.

Були і то не дуже давні часи, що жінки обмежалися на вивчене читаня, писання, та домової газдівства на підставі практики. Відтак стали на візорець Поляків, що по дворах держали гувернерів і гувернанток, держали для своїх дочек менше виагливих а та кож і дотепних гувернанток, що всіляких відомостей і після ріжної, преф'рами вивчували наших дочек і сестер.

Стала в моді гра на фортепіано, мучать і у нас фортепіано, стали дівчат виховувати по пансіонах, чому б і нам їх не мати, або бодай до них на виховання і науку не слати? За сими пішли вже правильно устроєні школи видлові, ліцеї, жіночі гімназії, академії і т. д.

Скажемо, ішли ми на сім полі за поступом, щоби дати жінщині ширше образоване, але чи ж попри сей кліч не мала значення і мода?

Чи розводилася у нас ширша дискусія, якого рода виховання даній час від жінчини вимагав, чи уділована наука, поданий матеріял відповідав нашим потребам? Над сим питанем взагалі ширшої дискусії не переведено, а занимались ним хибань заводові педагоги і то в малих кружках.

У других народів сей діл виховування жінчин має обширну літературу в кождій добі, в котрій письменники і заводові педагоги виказали і умотивували потребу даного способу виховування і образовання, а з цею літературою зазнакомлюють ся родини і після гоношених засад уряджують школи і відвітні заклади, та ведуть виховане, у нас же на жаль ся галузь літератури лежить необроблено, а навіть не є цікавлять ся. Вдоволяємо сим, що у других народів є сякі і такі заклади, чому б і ми не мали їх мати? Ідемо за поступом.

Вимінки з педагогічного твору Фенельона о вихованні дівчат.

Згадав я, що у других народів є богата література на сю тему, тож як примір наведу деякі вимінки з твору французького письменника Фенельона, що жив на дворі короля Людовика XIV. в XVII. віці. Яко управитель дівочої школи, місіонар і епископ мав нагоду всесторонньо пізнати добре і злі сторони дівчат, тож єго уваги і ради є цінні.

Від часу написання сего твору минули століття, змінилася погляди на потребу високої образованості жінчин, а однак твір сей не стратив на вартості, тож не без хісна буде і нам з ним познайомитися.

I. О деяких блудах дівчат.

Дівчата виховуються в відносності і розсіяності, так що они до реального, твердого,

управильненого веденя життя є неспособні. Вже в молодості задля маловажних причин, або задля мало узасадненої тревоги, а нераз удавана виливають слези, що пізніше переходить в привичку. Ся привичка родить ся, що звертаємо увагу на се і з пересадної любови тревожимо ся, проти чи не звертаємо уваги на слези, проливані марно задля дрібниць може причинитися до вилічення. Потреба також, щоби піжну приязнь, дрібну заєдрість, пересадне оказуване членостій, підхлібства, упереджене в час усувано. Все то псує їх і привичає до сего, що піднесле і поважне беруть за сухе і сувере. Привичають їх треба до короткого, ядерного, а ясного способу вислову. Бистрота ума полягає на тім, щоби обнимати кожде непотрібне слово, а висловлювати ся немногими словами і много висказувати.

Фенельон бачить у жіночого пола за часті прояви підступу і удаваня, котрі ще посилюють слезами. Поборює ся сей блуд, коли дівчата не ставить ся в таке положене, щоби були приневолені хватати ся підступу. Викавати їм треба гидоту удавання і в разі потреби укарати відбранем їм довіра.

2. Съмішність пересадної уваги на красу і убори.

Не треба вічого так бояти ся, як за великої привязування ваги до стріб і прикрас. Капелюх, стяжка, висхе або низше спущені ліноки волося, добір краски, все се в річи для них великої ваги. Фенельон звертає увагу, що зміна моди і привязування до неї великої ваги розвинулося особливо у Французів. Се заливало до уборів веде за собою бажання вічно чогось нового. Стріб і бажання відзначення ведуть за собою різкий розділ станів. Марнотратність потягає за собою упадок обичаїв і руїну родин. З одної сторони бачимо марнотратність у людей низших станів і по-гоню за збогаченням, з другої сторони, люди висшого стану уживають злих середників, щоби могли заспокоїти видатки і непомітно заузвираз честь, віра, справедливість і добродушність навіть між близкими кревнimi. Треба старати ся виявити дівчатам, що правдивість полягає на добром ведені і на се треба класти більшу вагу, чим на красне волося і убори. Мода нищить сама себе, она стермить все до крашого, досконалшого, не осягаючи сего, а хотій здатсь, що осягнула, не вдоволяє ся сим. Навіть добре видумана річ, хотій довго була молодою, уступає місця новим видумкам, хотій би навіть съмішним, але новим. Дівчата повинні се пізнати і зрозуміти, щоби зрозуміли правила християнської членості.

Жива дівчина легко привичається о всім говорити, навіть о річах, що лежать поза обсягом її овіду, а деякі річі легко відкинути.

(Дальше буде).

Допись з Самбірщини.

(Розрізняє Самбірщини. Віче в Кульчицях. Діка ухвали „Добробута“).

Помимо огіркового сезону, так убогої на видатнішу працю, іде у нас у Самбірщині якась робота, що приносить хосен нашому народові. Чуємо про якісі аматорські вистави — пр. у Старім Самборі, де виставляли „Па-

Зміна льокаю! Маю честь повідом

Др. Олександр Кулаковский.

Письмо з Маріїнських Лазень

(з Марієнбада).

(Конець).

V

В Маріїнських Лазенях ординує рівно 70 лікарів. Побіч Німців, Поляків і одної Русинки, радше галицької москвиці Ясеницької лікарює двох наших перевертнів, яких батьки ще були Русинами і руского обряду. Один др. Владислав Гарасевич (не Володимир, як його батько лікар в Кракові) охрестив в рускій церковці св. Норберта, а другий Джон (не Іван) Калинчук. Перший нині завязаний все-пляк, хоч його пок. отець др. Іван? директор Лазаревого шпиталя в Кракові був ще "Rusin, ruskiego obrządku" і походив з лемківського мужицького роду. Внук "Владислав" великий панок-аристократ, провідник польської кольої в Відні, що до своєї колишньої народності відносить ся з презирством. Такого ренегата повинні чай напіні оминати ріпучо, а навпаки зачуваємо, що він своїм руским походженням і назвиском перехоплює багатих Русинів, Москальв і московських богатих Еbreїв. Другий знова колишній "Січовик" з Буковини, виступає Волохом. Поки нема тут нашого лікаря-Українца, найліпше йти до Німця; мені приміром поручено в Відні д-ра Флюдерера у віллі Данцера при Kaiserstr. і я дуже з него вдоволений. Лікар знаменитий і вельми людяний...

Невизичайно важкою є додатною проявою в розвою нашого народного життя є що раз більше національне освідомлене тутешній шляхти. Шляхта, переважно заможна й витрепала в праці, а до того бутна й весела може внести в наш організм богато съвіжості. Тому то повинно ся звернути кильну увагу на розвій шляхотських сіл. В деяких селах є багато молодежі по семінариях, гімназіях, на університеті — і сі села зараз виказують значний поступ та освідомленів.

До таких сіл належать також Кульчиці. Складають ся они з двох окремих громад: Кульчицькі шляхотські (більша громада) та рустикальних (менша). Обі громади, а передовсім шляхотська, висилают значне число хлопців і навіть дівчат до школ переважно в Самборі, они мають уже кількох академіків. Тому й національна съвідомість у них селах зросла дуже так, що нині шляхта покибула майже зовсім польські передпокої, а горне ся під свій народний прapor. Правда, є ще ту в селі деякі "невдоволені", але їх щораз менше...

Доказом зрозуміння наших найважливіших народних справ було віче, скликане тутешнім парламентарним послом о. Онишкевичем на неділю (18. серпня) по полунич до просторії салі читальні "Просвіти" в Кульчицях шляхотських. На віче явило ся кілька соток народу в обох кульчицьких громад, з Кружик та Бабини. Прибуло й досить інтелігенції — між іншими о. Петрик з Бабини. Віче проводив місцевий парох о. Д. Гординський, а в президії засідав ще оден шляхтич (Фльоріян Тулюк із Кружик) та академік. О. посол виложив у півторагодинній промові становище й роботу українського клубу у Відні, кладучи головну вагу на три справи: на справу українського університету у Львові, на будову каналів і на виборчу реформу до сойму. Нарід вислухав з увагою цікаво виводів о. Онишкевича і ухвалив єму опісля одноголосно заяву довіри. Також приято відомі революції в сираві основана українського університету у Львові, в справі виборчої реформи до сойму, поділу шкільної ради і т. д. Опісля відбула ся оживлена дискусія, (забирали голос: о. Петрик, о. Гординський, Гр. Кульчицький Жигайло і многі інші), в якій положено головну вагу на будову моста з Кульчиць до Кружик на Дністрі, на обсаду місцевої школи і ін. Після віча відзвела о. Онишкевича кружик "Січ" у лентах серед співу "Ще не вмерла" до зелізничного дверця.

Та попри сі додатні сторони має Самборщина є й богато злого. Крім відомої роботи ославленого гр. Скарбка маємо ту ще погану кацапську кириню, що тільки деморалізує народ і.. інтелігенцію. Доказом того, що кредитова інституція "Добробытъ". є она властиво українська, ба на яких 400 членів-москофілів буде там 2000 членів Українців. Та мимо сего не зеведено недавно ухвалу надзвищою ради, силою котрої дирекція при увійманні позичок має дивити ся передовсім на "політическій уб'яджені" позичачою — читай інакше — має позичати тільки кацапам. Чи се не нахабність! Найвищий час щоби Українці перенесли ся до своєї власної каси в Самборі "Народний Дім". Бо є звідки они мають терпіти кацапське діловодство і зносити смиренно такі.. пощочини, як згадана ухала!

Ант.

ся і що найближча мені особа вживати ме разом зі мною чару і радощів тутешнього побуту..

В серпні 1912.

Просимо домагати ся "Руслані" по всіх реставраціях, каварнях, торговлях і придбувати нам нових передплатників в кругах своїх знакомих.

Політичний огляд.

Австро-Угорщина

Внутрішні справи монархії. В останніх часах зміняється печать живо питанем, чи предсідник міністрів гр. Штірік поверне на своє становище, чи може прийти ще перед сесією державної ради до змін в кабінеті.

Се питане находить тепер відповідь з міродаючої сторони, бо як доносить "N. Fr. Presse", бар. Гайнольд по онодіннім послуханю у цісаря, на поставлене питане заявив дневникарям, що всі донесення дневників про близку зміну в управі теперішнього кабінету є неправдиві.

З заяви, яку вечірні дневники одержали від добре поінформованої личності, слідує, що гр. Штірік — вносячи із его теперішнього стану здоров'я — обійме з початком вересня управові. Коли би се навіть не наступило, то не належить вичікувати зміни в особі предсідника кабінету, бо цісар, як доси, так і дальше наділляє гр. Штіріка повним довір'ем, а вже з огляdom на переводжені руско-польські і чесько-німецькі переговори, вказані в уникати всякої зміни в осереднім правителстві, бо се означало би сильно потріснене в мировій акції, евентуально поважну перешкоду для неї.

Заграниця.

Туреччина в небезпеці! До "Köln. Zeitung" доносять з Крети, що там творяться відділи добровольців, які хотять вирушити до Самос, напасті на турецьку осаду і проголосити прилуку острова до Греції. В найближчих днях віде перший відділ, зложений з 600 кретійських добровольців. Консул опікунчиків великорізниць візвали кретійське правительство, щоби не допустило до виїзду сих добровольців. Правительство обіцяло вплинути на провідників руку, щоби понехали наміру. Біля острова настrolюють англійські і російські кораблі, щоби силою не допустити до вїзу Кретійців на Самос.

Чорногорсько-турецька задирка. З Царгорода звіщають, що Чорногора безнастанино громадить свої війска на драниці. Біля Антіварі сконсигновано артилерію. Альбанські ворохобники в Ісбек дамагають ся оружія, щоби бороти ся проти Чорногорців. Зачувати, що Альбанці машерують на Кіпрі, щоби освободити тамошніх вязнів.

На дамагане великорізницьке заявив чорногорський король і його правительство, що мимо численних трудностей, будуть числіти ся з дамаганнями великорізниць. Чорногора не має ніяких агресивних намірів, хоче лише боронити свої граници перед атаками Турків.

Новий клоپ? Вчера устроили сербські академіки в Білгороді велику демонстрацію на головних улицях міста. В демонстрації взяли участь також горожани. Виголошено бесіди, в яких поставлена дамагане охорони Сербів в Туреччині. Перед військовим касином устроено демонстрацію на річ армії.

Урядовий білгородський дневник "Самодержава" пише, що різня в Старій Сербії викликала глубоке враження в Сербії. Туреччина або мусить дати за се повне задовільнені, або буде мусіти числіти ся з наслідствами своєї нездарності.

"Köln. Zeitung" доносять в депеші з Білого города про величезне обурення в Сербії із звінчанням Сербів-християн в Старій Сербії і в формі чутки подає відомість, що мають бути змобілізовані 2 сербські дивізії. Населене напірало на правительство, що більш як найскоріше вислати військо для охорони Сербів в Туреччині.

Задирка з Болгарією. Народний конгрес в Софії приняв через акламацію резолюцію визиваючу правительство, щоби супроти турецької політики, що зміряє до заглади болгарського елементу в Туреччині, перевело загаль-

ну мобілізацію і щоби зажадало від великорізницьких самоуправи для Македонії і Адрияно-полія з християнським генерал-губернаторм на чолі, вибраним народом, а затверджені великодержавами.

Орган поступової партії "Болгарія" зазначує, що Туреччина повинна перевести засадничі зміни в своїм правлінні, котрі одиночно можуть спаси державу. Болгарія мусить опікувати ся болгарським живлом в Македонії. До надання самоуправи Македонії в Туреччині зобовязана берлінським договором.

"Ден" пише, що предлога Австро-Угорщини в вправді підозріла (?), однак може привести поправу в положені, створенім останніми подіями. Ся предлога не може однак відвести болгарського правительства від дамагання самоуправи для Македонії.

Альбанці ворохобляють ся даліше. Недавно знишили магазини оружя в Бальоні, а в Солуні круїзя чутка, що в околиці Ельбаса згromadilo ся около 400 Арнаутів, які хотять напасті на магазини оружя в Шаян і знищити їх.

Італійско-турецька війна. Турецьке міністерство війни одержало з Бенггазі депешу, що Турки і Араби від 15 днів бомбардують італійський табор в Дерні. Турецький оголік наніс Італійцям богато шкоди і привів їх до великих втрат.

Просимо відновити передплату.

НОВИНКИ.

Календар. В середу: руско-кат.: Успеніе Пр. Д. М.; римо-кат.: Августіна. — В четвер: руско-кат.: Нерукотвор. О. Г.; римо-кат.: Усікн. в. Кр.

В справі Евхаристийного хору. Усіх ВПр. Отців і ВП. Богословів, котрі зголосили ся до участі в Евхаристийнім хорі запрошую на проби, котрі відбудуться дні 9. вересня о 3 год. по пол. і 10. вересня о 9. год. рано в духовній семінарії. На пробах можуть явити ся і тоті ВП. учасники конгресу, котрі доси ще не зголосили ся до хору. Хто з членів хору ще не одержав пот, зволить ся сейчас зголосити ся у підписаного. Члени хору можуть зайти до семінарії, де буде для них приладжене мешкане аж до часу спільнога виїзду до Відня, се є до дні 10. вересня вечір. У Відні будуть усі члени хору мати спільні пріміщені. За комітет: о. Евген Турula (Теребовля).

Відслонене пам'ятника цісаря. З Вінер-Найштадт доносять: Торжественне відслонене пам'ятника цісаря Франц Йосифа I, встановленого заходом давнішими і телерішніми вихованцями військової Академії ім. Марії Тереси в Вінер-Найштадт, відбудеться дні 4. жовтня с. р. Відслонене буде мати дуже торжественний вигляд.

Цісар жертвував зі своїх приватних фондових погорільців в Кошичинцях, гусатинського повіту, запомоги в сумі 5.000 К.

З Болехівщини пишуть нам: Велика біда навістила наші сторони. Попштети червінки (дезінфектори) ширять ся страшенно й забирають десятки жертв. Так пр. село Тяпче майже ціле заражене сею недугою. Хорують тяжко старі і малі, а діти від віці від пів року до 15 літ умирають громадно. Вже другий місяць немає ніякіх днів без похорону, а часом є й три, а навіть чотири похорони відразу. В розширеню недуги винна передовсім темнота народу, котрій не хоче зрозуміти сего, що недуга може бути заразлива. Тому годі викорінити поганого звичаю праїв біля з недужих у воді. де й пере ціле село, а вже й че говори про се, щоби дітвора не йшов яблок-зеленуг. Власти вже дещо зробили в справі пріпинення недуги, але сего мало. Велено вичистити подвір'я та здесінфекціонувати вапном керніці, але ту треба таки поставити жандарма, котрій карав біля подвір'я, як ми підносили виспіве. До того й не всі господарі примінили ся до пріпісів лікаря, бо деякі керніці ще не побілеві.

Обікраджа церкви. Недавно — як нам доносять — добули ся невисліджені доси злодії до церкви в Тяпчи, долинського повіту, ѹ ограбили її. Вночі виломали її (а мусіло її бути більше) замок в дібничих дверей і розбили дві скарбниці, забираючи з одної з них

* * *

А вже і не казати, — бо й годі було описані ту всю велич і пишноту, з якою тутешні управля міста і купелів стрічала день уродин нашого монарха 17. с. м. Прикраси усіх палат і палаток уквітчені гірляндами смесечини, ріжнобарвними лямпіонами і елек-тричними баньочками аркади криниць, кольонад і цілій простір променади парку перед нею, а вечером величаве многобарвне освітлене тих головних точок і цілого міста, давали несказано чарівний вид і полонили око захопленого видця.. Я, хоч від дитини жив усі в більших столичних городах, колись у Львові, а від 20 років постійно в наддунайській столиці держави, де мав богато нагоди, наявіть і в особливих порах, в часі всіляких вистав, цісарських ювілеїв і пр. подивляючи празничну велич знатних осередків і бачиши величезні здигти люді — мушу отверго признані, що Маріїн Лазні, той "жемчуг" ческих вод, зробили на мені своїми знаменитими питоменностями, про які я в горі доволі росказав, могутнє вражене. Справді стоять труди і розмірно невеликих видатків зазнати тих вражень, тим більше, як і згляди здоровля великих глядіті зарада і ліка в тім уздоровиску съвітової слави..

кілька десят корон. Жандармерия веде в сїй справі слїдство і вже увзнила декого з підозріих.

— **Археольгічні розкопки в Ольвії** (теперішнє село Партино на Херсонщині). Археольгічні розкопки сего лїта ведуться в Ольвії під проводом члена імператорської археольгічної комісії проф. Б. Фармаковского. Доці перешкадають розкопкам, але зроблено вже богато діла. В звязку з торічними і позаторічними розкопками тепер вияснено плин будинків старої східної Ольвії на самій березі лиману ріки Бога. На розкопаній площі тепер видно зовсім ясно два domi, в центрі яких були забруковані подвір'я з чотирма портиками, а за ними всяки будинки. Між іншими в сих домах викрато дві мозаїчні площадки в съвітлицях, де певно відбувалася релігійна служба, про що съвідчить знайдена там статуетка Кібели. Узори мозаїчної підлоги попсувалися. Кождий з відкопаних домів огорожено грубою камяною стіною, що съвідчить, що не тільки все старинне місто було кріпостю, але й кожда окрема садиба була начеб кріпостю. Се дуже цікаво, бо показує, як будувалися в ті часи грецькі колонії в таких варварських краях, якими тоді були українські степи. Відкопано ще замість стіну третього віку до Р.Х.; — завдовшки мала ся стіна пішт сяжнів, завершки два аршини. Стіна чудово збудована і очевидно окружала на сїм місці якусь кріпост ще до грецьких часів. Серед знайдених в Ольвії річей звертає на себе увагу сила мегарських кухлів грецької доби і рельєфної посуди римської доби; знайдено також: шматок мармура з написом, золоту орнаментовану дощечку, усікі теракотові статуетки і інші. В Некрополі (кладовищі) старої Ольвії в сїм році відкрито могили старих часів істновання Ольвії. Зі знахідок тут в останні часи звертає на себе увагу дві пари золотих сережок з рельєфними головками на них львів і баранів, окружених геометричними фігурками. Голови льва і барана — се амулети, які, на думку тодішніх Греків, хоронили чоловіка від усякого поганого ока... Такі сережки надягалася зверху на уха на окремих коромисельцях. Цікаво, що такі сережки знайдено також на Київщині (они тепер в московському історичному музеї). Однотипність таких сережок съвідчить, що Греки заходили з херсонських степів аж до середи-ни ваддніпрянських тодішніх степів. Про сі сережки, як ми чули, проф. Б. Фармаковский пише спеціальну наукову розвідку. Дуже цікаві що знайдені в могилах чорно-фігурні вази, йонські і аттицькі. Особливож коштовні дві алябастрові вази архаїчного йонського стилю, які хоч і побиті знайдено, але тепер склеено. Кожда така ваза складається з круглої чаши і також круглої покришки. Чаша стоїть на трох підставках на зразок жіночих постатів, які сидять на львах, держучи в руках дітей. Покришки теж гарно прикрашено: на одній верховні, на другій — льви гризути кабана. Взагалі, розкопки дуже цікаві і одвідати їх тим, хто може, дуже цікаво: стілько відкривається очам ставорини, та ще у в сїй мистецькі красі, що місцями дух захоплює від радощів, що людям вдалося ся хоч наполовину воскресити колишнє життя людий. („Рада“)

— **Русофії при роботі!** Річне „собраніє общ. Мих. Качковського“ відбудеться у Львові дні 24. вересня с. р. в сал. „Народного Дому“. Дні 1. вересня с. р. заповідено в Мервичах коло Куликова посвячене пропора „Русской Дружини“. Посол Курілович відбудеться віче дні 28. с. м. в Бібрці коло Ліска. В Бузеччині на 28 громад вже 14 „Русскихъ Дружинъ“ (!!!) „жизни въ которыхъ „блестящая“, по словамъ „Голосу Народа“ (ч. 32.) в доп. „Отъ Каменки струм.“. Дні 23. серпня устроють члені чит. „Общ. им. Качковського“ в Розділі коло Горлиць представлена.

— **Португальські єпископи в тюрмі!** Як з Лізbono доносять, приказали масонське португальське правительство всіх засуджених єпископів монархістичних замкнутити в вязниці „Панітенція“. Се дуже строга вязниця і рівнає ся інквізиції. Директор запеденя повідомив міністерство судівництва, що тюрма не може всіх засуджених помістити.

Насильство, доконуване на безборонних єпископах, не повинно пройти без уваги цілого цивілізованого світу. Показує ся, що винніша ліберальна культура“ о стільки ліберальна, о скільки ходить о знищенні папова Португалії на землі. Во середники, якими послулють ся ліберали супроти своїх противників — се до неба взвиваюче о месть на-

сильство. Вязниця десяток єпископів за їх внутрішне глубоке переконання, основане на грунті віри — се готентотизм ХХ. віку, якою нема анальгії в історії людства. В середніх віках підпадали під вироки інквізиції розпустники, неоправні володі, чародії, що обманювали населене, грабіжники, буттарі, а в ХХ. віці віддано в руки інквізиції близко сотку старих, безборонних слуг Божих. Европо, ти моччиш, де твоє сумініе??!

— **Здорове цісаря Вільгельма.** В Берліні кружляють чутки, що цісар Вільгельм поважно занедужав. Крім болів мязів терпить цісар біль горла. Догадуються, що має ся до діла в якоюсь задавненою недугою. В справі недуги цісаря доносять з Берліна: З оголошеного на приказ цісаря звіту маршалка двора відходить, що дня 23. с. м. відчув цісар сильно болі в мязах шиї по правій стороні; до тих болів прилучила ся горячка і дрож. Загальний стан здоровля поправив ся, дрож уступила, однак болі в мязах шиї виступають дальше і перешкоджають в руках. В наслідок сего цісар не відбудеться відмінами подорожий і не возьме участі в парадах і т. п.

— **Державний бюджет на 1913. р.** З Відня доносять, що вже виготовлено державний бюджет на 1913. р. В порівнянні з первісними предложеніми зменшилися позиції поодиноких частей. Се зменшене буде умотивоване теперішнім станом фінансів держави. Також обмежено позиції, які відносяться до Галичини.

— **Продаж державних недвижимостей.** „Wienner Zeitg.“ оголосував закон з дня 30. липня в справі продажі державних недвижимостей. На основі сего закона міністер скарбу може продати або замінити на інші слідуючі державні недвижимості у Львові: Магазин при костелі оо. Домініканів і арсенал при ул. Підвальні, будинок головної сторожі разом з сусідньою частиною площі св. Духа і реальність, гіпотечний виказ 96.

— **Число російських шпигунів в Галичині.** В вязниці карного суду у Львові сидить тепер 29 російських шпигунів. Додавши до сего числа тих шпигунів, які сидять в вязницях: краківській, перемиській, тарнівській, черновецькій, тернопільській і станіславівській, одержимо легон шпигунів, яких в останніх часах виславла Росія до Галичини.

— **Шкарлатина у Львові.** В минулім тижні занедужало у Львові 25 осіб, чужих 3, разом прибуло 28 хорих. Померло 4 львівські особи і одна чужа, разом 5 осіб.

— **Загадочний замах на порохівню.** З Вадовиць доносять, що вночі з дня 22. на 23. с. м. око півночі пляновано на тамошній військовій порохівні замах. Якийсь підозрілий молодий чоловік підійшов під порохівню, а побачивши, що слідить его військова сторожа, почав стріляти до найближшого вояка, але на щасті не влучив відого. Вояк відповів також стрілами, але незнакомий всік скрив ся в недалеких корчах. Упало з обох сторін 7 стрілів. Заалірмована сторожа візвала пого-тову в касарні, однак всяк пошукування було вже безуспішне.

— **Подорож турецкого наслідника престола.** Наслідник турецкого престола понехав задуманий первісно виїзд до Швейцарії і лишився далі в Едлях, одушевлений тамошніми окопицями.

— **Нові 20-коронівки.** Дневник „Az Est“ доносять, що австро-угорський банк постановив видати не лише нові 100- але також 20 коронівки.

— **Слідчий арешт.** З днем 14. вересня с. р. відійде в жите дуже важний припис нового закона з 20. липня с. р., який звучить: „Тимчасовий і слідчий арешт, який засуджений відбув перед оголошенем присуду першої інстанції, має бути вчинений як при карах (арешту і вязниці) так і при грошевих карах, оскільки засуджений на сїй арешт не заслужив“. Сей новий закон має важне значення, бо поруч з судам відчислюти від виміреної карти відбувається з тимчасовий чи слідчий арешт, під час коли дотепершній закон узгляднував слідчий арешт лише як лагодячу обставину.

— **Смерть подвійника російського націоналізму.** Оноді помер в Петербурзі основник „Нового Времени“ Ал. Серг. Суворін. Националістично-чорносотенна Росія утратила в нім першорядного публіциста. На літературній полі визначився Суворін гумористичними новелами, трагедіями („Медея“), „Тетята Реніна“ і повістями („Любов з кінці віку“ і т. д.) Суворін був ворогом всіх „інородців“, а

звісно, що ним заложений і довгий час ведений дневник „Новое Время“ був і є найза-важітішим поборником українського національного руху, даючи рівночасно у себі захист у-країнським ренегатам в роді напого галицького Москвя Віргуна. Цар Нікола II не щадив помершому слів признання і високих відзнак.

— **3 русофільського багна.** „Прикарпатська Русь“ доносить в телеграмах, про замкнені русофільських бурс в Чорткові і Дрогобичи. В тім самім числі „Прикарпатської Русі“ поміщені телеграми Куріловича з Риманова, в якій він з „восторгом“ звіщує про свою вічі в Далієві в прямівкою около 1.000 учасників з Лемківщини і англійського публіциста Джона Беркса.

По слухаю смерти видавця „Нового Времена“ вислава редакція „Прикарпатської Русі“ слідуючу телеграму на адресу „Нового Времена“: „Редакція „Прикарпатської Русі“ призначає живітіше участі въ тяжеломъ горѣ, постигшемъ Васть и цѣлую Русскую Землю съ кончиной величайшого журналиста-патріота Алексея Сергеевича Суворіна лучшаго друга подъяремной Червоной Руси, нашей ближайшій родинѣ“.

— **Стріли божевільного вояка.** В касарні на Цитаделі у Львові збожеволів вчера о год. 7. рано капраль 30. п. п. Адам Лукавський, а замкнувшись в одній кімнаті з карабіном і 50 острими набоями, стріляв до кожного, хто лише отворив двері, або війшов на коріттар. На Цитаделі настав великий рух і перенохол. До божевільного вояка пробовано приступити при помочі сінників і обіцювало за єго зловлення 100 К нагороди. Оден вояк заслонений сінником ставив ся підійти до божевільного, але сейчас по першім стрілі кинув сінник і утік. Настала справдина облога касарні товарами публіки. Прибула також міська пожарна сторожа і пробувала залити єго водою з сікавки. Карапль однак скрив ся за стіну, так що вода не могла його досягнути.

Лукавський ходив по кімнаті з наладованою ручицею перевішеною через плече. Від часу до часу заглядав через двері на коріттар і коли лише зближався „неприятель“, складав ся і стріляв. Перед касарнею установлено тимчасом відділ вояків з наладованими карабінами і приказано, що був готовий до стрілі. Особливістю ненависті горів Лукавський до цивільних осіб і коли би лише зачав був стріляти до людей зібраних перед касарнею, тоді вояки були би до него стріляли і безперечно положили трупом.

Стан облоги тривав 7 годин. Около 2. год. удалилося остаточно розуружити Лукавського при помочі підступу. Візвано іменно єго матір, котрій удалилося з фляшкою горівки зблизити до сина і занести єго собою, з чого скористали нарочно поставлені вояки, прискорили до него і по довшім борикану розоружили і звязали єго шнурами та відставили до гарнізонового шпиталю.

Загалом, як обчислюють, стрілив Лук. 7 разів, а наладував собі аж три ручниці, котрі поставив коло себе. Одну знова держав безнастінно в руці і як лише хто до него підходив, зараз мірив. Чудом лише можна назвати, що збожеволілій відого не убив.

Лукавський походить з львівського передмістя Замарстинова, де звісний був зі свого розвищта.

— **Сніг в серпні.** З Будапешта доносять, що недавно впав в місцевині Карчаг обильний сніг.

— **Кровава боротьба в домі гри.** З Лізборні доносять, що оподалік іспанської границі мусяла поліція, при викритій печері гри, звести борбу в гречами. Згинуло 8 осіб, 14 в раненях, а 42 арештовано.

— **Землетруси „Narodna Politika“** доносять, що вночі з дня 23. на 24. с. м. відчутто в Прибрамі трясень землі. Мешканці міста, збуджені зі сну, виїгли на улицю. — З Ташкента доносять: Вчера вночі о год. 2:35 відчутто філясте землетрясень. Висячі предмети порушалися маятниковим рухом.

— **Австрійська воздушна флота.** З Вінер-Найштадт доносять: Всі замовлені військовим зарядом літаки Етріха, в числі 14, відставлено оноді до ужитку армії Управитель летищного відділу, підполковник Узелак відбув того самого дня над Віднем і Каленбергом.

— **Гарний запис.** З Земуня доносять, що перед двома тижнями помер там Стефан Попович Вацкі. Покійний записав все своє майно 200,000 К сербській академії в Білгороді. Попович був через довгі літа послом до у-

горського сойму і провідником давного народного сторонництва в Хорватії.

— **Мрожене причиною смерти.** З Риму доносять про страшний випадок, який стався в Гуліяно де Кампанія коло Неаполя. Таможний посадник Піркола уладив обід, на якім подано морожене. По обіді дістали гості сильних жолудкових корчів. Всіх перевезено зараз до шпиталя, де небавком померло з них 60, а прочим грозить небезпека життя. Ціла спра-ва досі ще не вияснена.

— **Арештоване жінчини-шпигуна.** З Поль доносять, що в Брюні арештовано дочку одного російського генерала під замітом шпигунства. Арештована доконувала від довшого часу фотографічних знимок тамошніх фортець.

— **Нова секта в Росії.** До Синоду надійшов реферат архієпископа Стефана з курскої губернії, що доносять про нову скоро поширювану секту. Основником

